

PM angående "Radiohuseken", Oxenstiernsgatan, Stockholm

Statusbedömning

På uppdrag av Trafikkontoret i Stockholm har Arbor Konsult AB gjort en sammanställning av de undersökningar och besiktningsrapporter som utförts de senaste åtta åren av den gamla eken som står i refugen mitt emot Oxenstiernsgatan 23.

Under sommaren 2002 konstaterades att eken hade nedsatt vitalitet och en stor mängd döda grenar. I jämförelse med hur eken ser ut på bilder från tidiga 1960-talet har vitaliteten försämrats avsevärt. Detta har sin förklaring i den markkompaktering och höjning av marknivån som skedde under 1960-talet vid ombyggnationen av gatan. Denna höjning av marknivån har förhindrat, den för trädet så viktiga, rotandningen samt minskat tillförseln av dagvatten.

Det kunde också konstateras att alltför stora grenar hade avlägsnats vid tidigare beskärningar. Eken har inte haft möjlighet att kapsla in dessa skador som uppstått vid beskärningen, utan de stora snittyrtorna har istället blivit ingångshål för vedlevande skadesvampar.

Det är främst två svampar som har angripit trädet. En av de mer allvarigare skadesvamparna är *Svaveltickan* (*Laetiporus sulphureus*) som orsakar brunröta. Detta gör att veden förlorar sin elasticitet, böjbarhet och stötstyrka och därför blir stel och skör med försämrad hållfasthet. Svampangreppet klassas som aggressivt med en långsam utveckling men när synliga fruktkroppar av svampen växer ut på stam eller grenar har angreppet funnits en längre tid i trädet och skadan inne i veden är vanligtvis omfattande. Svampen bedöms vara en allvarlig skadeverkan på äldre ekar.

På trädet har även *Ektickan* (*Phellinus robustus*) hittats. Denna svamp orsakar vitröta som påverkar trädet genom att veden blir trådig och fibrös. Svampangreppet klassas som relativt allvarligt med ett långsamt förlopp och som trädet vanligtvis har förmåga att begränsa relativt effektivt. Då angreppen vanligtvis förekommer högt upp på stammen eller på grenar högt upp i kronan så blir frakturerna dock inte så stora och omfattande.

Under våren 2003 togs de första proverna på eken med hjälp av rötsonderingsinstrumentet PICUS Sonic Tomograph. Instrumentet möjliggör en skonsam undersökning av trädet med hjälp av ljudvågor. Det första provet som togs vid nuvarande stambas visade att stammen var rötskadad men att 50 % av veden bedömdes som solid. Provnnummer två togs vid en av de kraftiga huvudgrenarna på ca 180 cm höjd. Detta prov visade på 65 % solid ved. Senare under 2003 gjordes ytterligare provtagningar med PICUS Sonic Tomograph av Dr. Bernd Gustke från

Institut für Gehölze + Landschaft från Tyskland. Dessa provtagningar gjordes på de två stora huvudstammarna och visade på samma resultat.

Resultaten från provtagningarna visade att trädet hade allvarliga skador. För att minska risken för ett stam- eller grenbrott utfördes ett omfattande beskärningsarbete 2004 där ekens krona avlastades kraftigt samt döda grenar avlägsnades. Vid samma tillfälle installerades även vajrar mellan huvud- och sidogrenar för att på så sätt stabilisera kronan och ytterligare minska risken för ett grenbrott.

Under åren framöver fram till dags datum har eken besiktigats okulärt varje år. Nya provtagningar med PICUS Sonic Tomograph gjordes under 2006 som visade att rötskadorna i stammen och huvudgrenarna inte hade förändrats. Ekens vitalitet har dock försämrats sedan 2004 vilket mängden av nya döda grenar vittnar om.

Trädet har omfattande skador som påverkar vedens stabilitet och det finns risk för att större grenar eller stammen kollapsar. Då eken står på en plats där det rör sig mycket människor och bilar betyder det att trädet utgör en risk för omgivningen. Inga ytterligare förebyggande åtgärder bedöms kunna göra trädet tillräckligt säkert för den plats den står på.

Anders Ohlsson Sjöberg

Konsulterande arborist

"Radiohuseken" Oxenstiernsgatan

1963 (Foto Stockholms stadsmuseum)

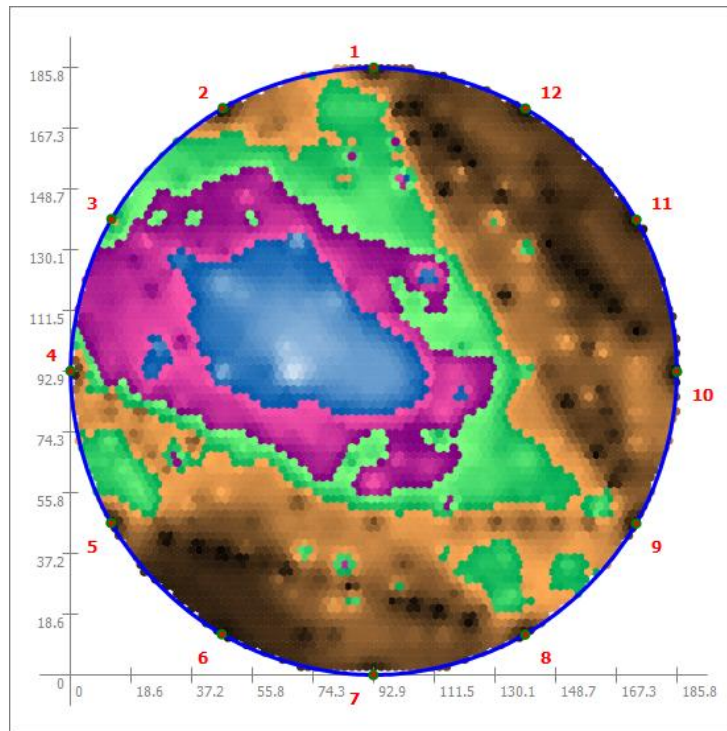
Beskärningsskada 2003

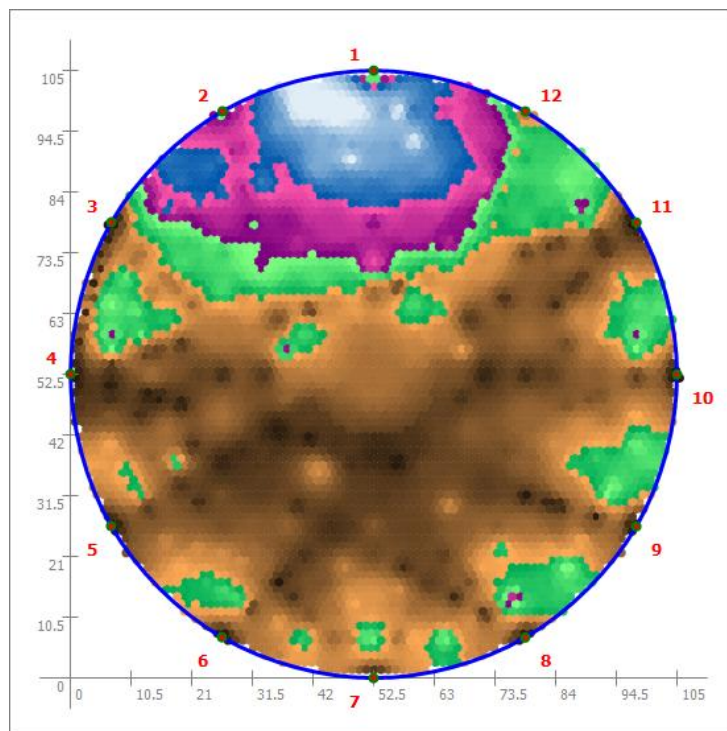
Ekticka 2003

Beskärnings- och rötskada 2003

Provtagning 2003 med PICUS Sonic Tomograph gjordes vid nuvarande stambas. Den schematiska bilden, som visar ett tvärsnitt av stammen, uppvisar allvarliga skador i stammen. Svart - brun färg återger solid ved. Blå färg indikerar håligheter.

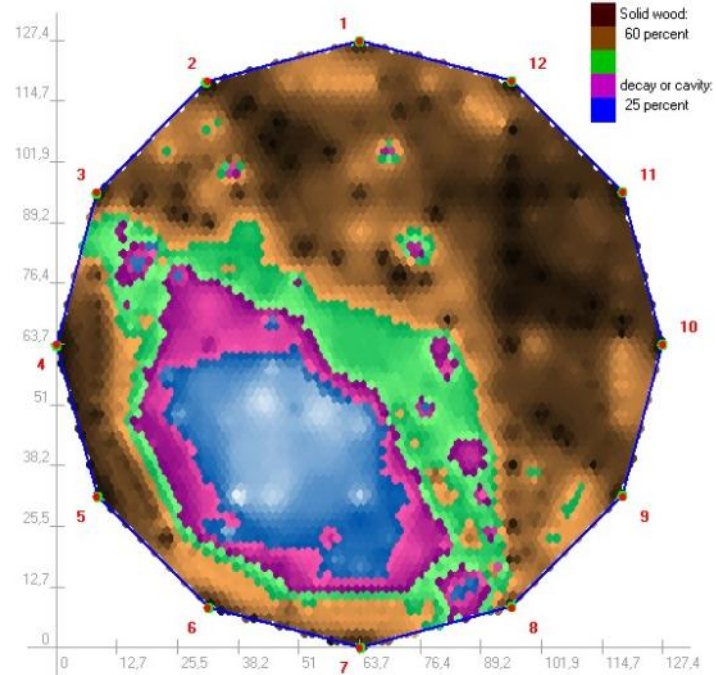
Provtagning 2003 med PICUS Sonic Tomograph gjordes på en av huvudgrenarna . Den schematiska bilden, som visar ett tvärsnitt av grenen, påvisar inre skador. Svart - brun färg återger solid ved. Blå färg indikerar håligheter.

2003

Svavelticka närmast och ekticka högre upp, 2006

Provtagning 2006 med PICUS Sonic Tomograph nedanför förgreningen. Den schematiska bilden, som visar ett tvärsnitt av stammen, uppvisar allvarliga skador i stammen. Svart - brun färg återger solid ved. Blå färg indikerar håligheter.

Ekticka 2006

Svavelticka

2010